

رافع مسئولیت و یا موجب تخفیف آن شود دسته دیگر از علمای جزایی معتقدند که جرمی که در خلال مستی فاعل جرم اتفاق میافتد باینکه فاعل از لحاظ مستی قابل تعقیب نیست موجب مسئولیت ارمی شود زیرا در موقع ارتکاب جرم النفات بعمل صادر شده از خود و نتایج سوء حاصله از آن داشته است.

برخی دیگر از علما معتقدند که در ابتدای مستی چون النفات و وجدان بآثار عمل ارتكابی از بین نمی‌رود نمی‌توان مرتکب را غیر مسئول دانست فقط مجازات او باید تخفیف داده شود ولی چنانچه حالت مستی کامل باشد باید بین جرائم تفکیک قائل شد در جرائمی که بصرف مرتکب شدن خطا، مسئولیت فاعل ایجاب می‌شود مثل قتل و جرح و غیره فاعل باید مجازات قتل و جرح غیر عمد شود ولی در جرائمی که سوء نیت یکی از ارکان اساسی مجرمیت را تشکیل میدهد مثل جعل و غیره شخص مستی که مرتکب چنین جرائمی میشود چون وجدان بعمل ارتكابی نداشته غیر مسئول است.

نسبت به مستی تعمیدی که هست کننده برای بدست آوردن شهادت و جرأت در ارتکاب جرم استعمال نوشابه می‌نماید باید این قبیل مستی را یکی از کیفیات مشدده مجازات دانست ولی علمای حقوق در این مورد هم اتفاق ندارند بعضی از آنها که اکثریت را تشکیل میدهند معتقدند که مسئولیت چنین فاعل جرمی کامل است و حالت مستی نباید موجب تخفیف مجازات شود برخی دیگر برعکس معتقدند که چون در چنین شخص مستی قوه اراده وجود ندارد چه در حالت مستی مرتکب شده باید غیر قابل تعقیب باشد زیرا اراده است که شخص مست قبل از مستی قصد ارتکاب عمل بد را داشته است ولی چون در حالت مستی اراده او از بین میرود و در این صورت تقارن بین قصد بدو ارتکاب جرم دیگر وجود ندارد باید غیر قابل تعقیب باشد.

علمای دسته اول در مقابل این استدلال پاسخ داده اند که ارتکاب جرم بزرگترین دلیل بینی است که مست کننده النفات و وجدان باعمال خود داشته است و در اثر همین النفات و وجدان است که نیت قبل از مستی خود را در حالت مستی بموقع اجرا گذاشته است.

ظهور حالت جنون در اثناء تعقیب یا بعد از حکومیت

ظهور دیوانگی در اثناء تعقیب موجب این خواهد شد که تعقیب شخص موقوف شود زیرا با وجود جنون متهم نخواهد توانست از خود مدافعه نماید ولی تفحص ادله و معایناتی که جنبه شخصی ندارد ادامه پیدا مینماید مجازات اعدام قبل از بهبودی مجنون بموقع اجراء گذارده نمیشود زیرا باحالت دیوانگی مجازات موجب کفاره از گناه نمی شود، مجازات های مالی از مایملک مجرم ماخوذ و بموقع اجراء گذارده می شود ولی در صورتیکه مجنون مجرم اعتبار مالی نداشته باشد از جهت عدم تأدیه توقیف نخواهد شد، مجازات های سالب آزادی نیز در مورد مجنون مجرم بموقع اجراء گذارده نمی شود و باید مجرم بدارالمجانین اعزام گردد و ایام توقف در دارالمجانین را نباید جزء مدت مجازات قرار داد ولی رویه اداری دولت فرانسه نسبت به مجنون مبتنی بر شفقت بوده و ایام توقف در دارالمجانین را جزء مجازات محسوب میدارند.

اثر اجبار در مسئولیت جزائی

طبق ماده ۴۱ قانون مجازات عمومی اجبار را می توان یکی از مواردی دانست که سلب مسئولیت از فاعل جرم میکند، در مبحث اجبار علمای حقوق دو قسم اجبار تشخیص داده اند. اجبار طبیعی و اجبار معنوی

اجبار طبیعی	اجبار طبیعی در صورتی است که فاعل جرم ماده مجبور بارتکاب جرم و عدم اجتناب از یک عمل نامشروع بشود اجبار طبیعی ممکن است در اثر عمل انسانی باشد (مثل توقیف شاهدهی که برای اداء شهادت احضار شده) و یا در اثر فرس ماژور (مثل عدم حضور شاهد در محکمه بعلت بروز طغیان)
-------------	--

اجبار معنوی	- ممکن است حس ترس و خوف و عبودیت شخصی در مقابل دیگری بقدری باشد که اراده و قوه مقاومت او سلب شده و او را بارتکاب جرم سوق دهد یکی از موارد اجبار معنوی اضطراب شخص میباشد اضطراب وقتی است که یک خطر قریب الوقوعی منافع شخص را تهدید کند و حفظ آن منافع منوط بآن باشد که بحق و منافع دیگری تخطی و لطمه وارد آید
-------------	--